

TỪ ĐIỂN ĐIỆN TỬ PHƯƠNG NGỮ BRU VÂN KIỀU - VIỆT

ThS. QUÁCH XUÂN HƯNG

Giám đốc Trung tâm CNTT và Truyền thông Quảng Bình

1. Đặt vấn đề

Dân tộc Bru - Vân Kiều thuộc nhóm ngôn ngữ Môn - Khome gồm 4 tộc người: Vân Kiều, Khùa, Ma Coong, Trì. Ngôn ngữ Bru - Vân Kiều thuộc nhóm Katu, nhánh các ngôn ngữ Môn - Khome (Tiếng Bru - Vân Kiều, Cờ Tu, Tà Ôi) hệ ngữ Nam Á. Tiếng Bru - Vân Kiều là ngôn ngữ có nhiều phương ngữ, tuy nhiên sự khác nhau giữa các phương ngữ này là không đáng kể, chỉ thể hiện ở một số từ vựng ít ỏi và ở cách phát âm một số từ khác, nhưng đó lại là sự khác nhau theo các quy luật tương ứng, chặt chẽ, không khó để kiểm soát. Như vậy, về cơ bản tiếng nói của các nhóm phương ngữ Bru - Vân Kiều là thống nhất, người nói các phương ngữ này ở các miền địa lý khác nhau đều hiểu nhau một cách dễ dàng. Tiếng Bru - Vân Kiều lại có nguồn gốc chung với tiếng Việt là ngôn ngữ Nam Á nên hai ngôn ngữ này cũng có nhiều nét tương đồng. Vì vậy, giữa hai ngôn ngữ này đã giúp cho người Bru - Vân Kiều học tiếng Việt hay người Kinh học tiếng Bru - Vân Kiều có thuận lợi hơn.

Ngày nay, sự phát triển mạnh mẽ của công nghệ thông tin đang tác động sâu sắc và toàn diện đến mọi mặt trong đời sống chính trị, kinh tế, văn hóa, xã hội. Ứng dụng của công nghệ thông tin đang được sử dụng khắp mọi nơi như một công cụ hữu hiệu để nâng cao hiệu quả lao động, sản xuất, nâng cao chất lượng cuộc sống. Để đáp ứng nhu cầu học tập, nghiên cứu về tiếng nói, chữ viết và giới thiệu về bản sắc văn hoá, phong tục tập quán của đồng bào dân tộc Bru - Vân Kiều, Trung tâm Công nghệ thông tin và Truyền thông thuộc Sở Thông tin và Truyền thông được Ủy ban nhân dân tỉnh

Quảng Bình giao nhiệm vụ triển khai thực hiện đề tài khoa học “Nghiên cứu xây dựng từ điển điện tử phương ngữ Bru Vân Kiều - Việt” trong thời gian từ tháng 3 năm 2013 đến tháng 8 năm 2014.

2. Mục tiêu nghiên cứu

Mục tiêu của đề tài nhằm đáp ứng nhu cầu tra cứu chéo giữa tiếng Bru - Vân Kiều sang tiếng Việt và ngược lại từ tiếng Việt sang tiếng Bru - Vân Kiều theo các phương ngữ với hơn 2.000 từ. Tất cả các từ Bru Vân Kiều - Việt trong bộ từ ngữ của đề tài đều được phát âm cả tiếng Việt và tiếng Bru - Vân Kiều. Mỗi từ được đọc và ghi âm với định dạng tệp theo chuẩn mp3 128kbps. Ngoài việc hiển thị, phát âm theo các từ tra cứu, từ điển được xây dựng còn cung cấp các hình ảnh và các đoạn phim minh họa về phong tục tập quán, văn hoá của đồng bào Bru - Vân Kiều chủ yếu trên địa bàn các tỉnh Quảng Bình, Quảng Trị và Thừa Thiên Huế.

Việc hình thành từ điển điện tử phương ngữ Bru Vân Kiều - Việt còn mang nhiều ý nghĩa khác nhau:

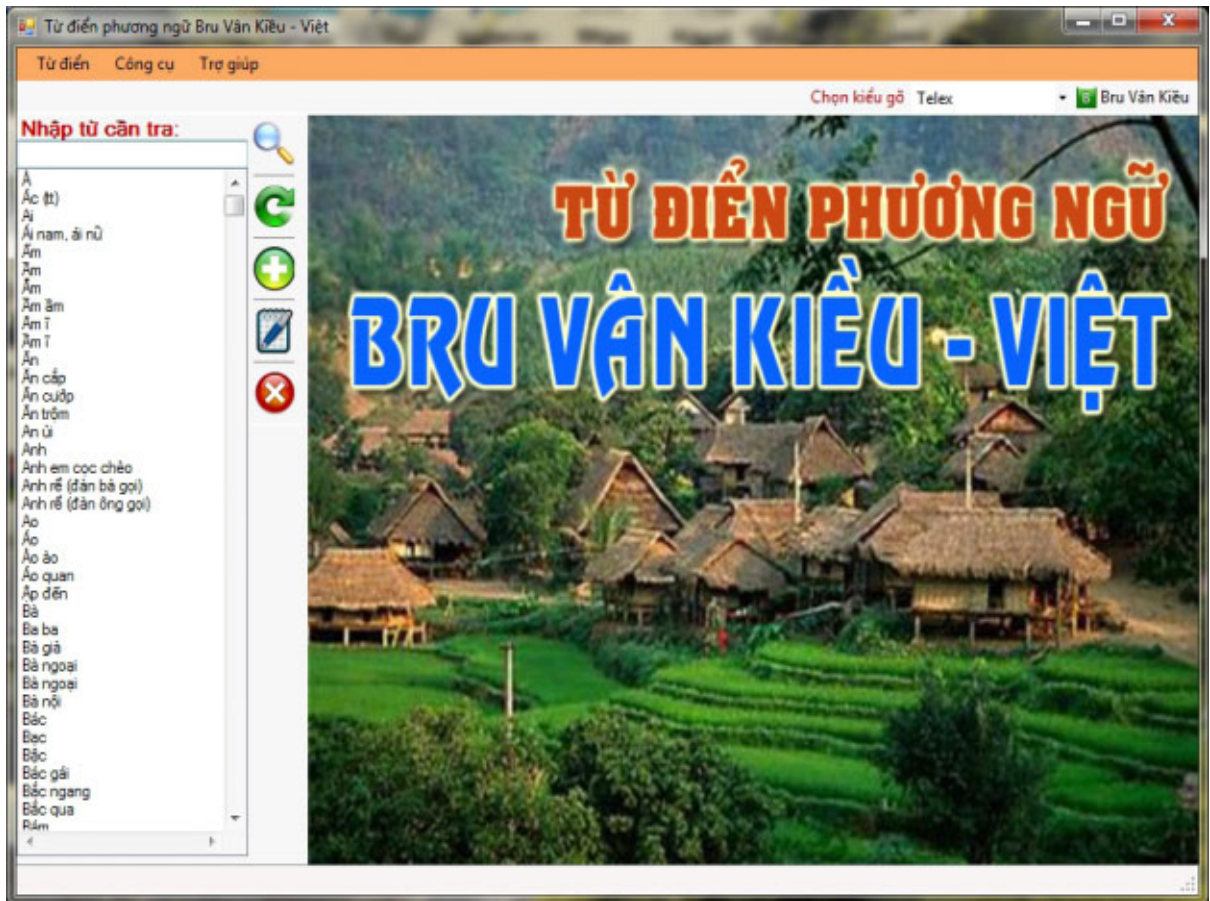
Về mặt chính trị: Từ điển sẽ góp phần tạo ra sự đoàn kết dân tộc, am hiểu nhau giữa dân tộc Bru - Vân Kiều với các dân tộc khác, góp phần vào việc giữ vững an ninh chính trị của địa phương.

Về mặt văn hoá: Đây là một biện pháp hữu hiệu để bảo tồn và phát huy bản sắc văn hoá dân tộc trong thời kỳ hội nhập, góp phần giữ gìn di sản văn hoá phi vật thể. Đối với giáo dục, từ điển sẽ là công cụ hữu ích giúp cho cán bộ, công chức, viên chức, các nhà khoa học và nhân dân có thể học, tra cứu, nghiên cứu, tìm

hiểu về ngôn ngữ cũng như văn hoá Bru - Vân Kiều một cách dễ dàng và tiết kiệm, đây cũng là một cách hiện đại hoá phương pháp dạy và học tiếng Bru - Vân Kiều. Mặt khác từ điển còn làm rõ các phương ngữ về tiếng và chữ

chạy trên các hệ điều hành Windows XP, Windows Vista và Windows 7, với các yêu cầu tối thiểu về cấu hình máy vi tính: CPU Pentium III, Ram 128M, HDD 4,3 GB.

Một số giao diện cơ bản của từ điển:

Ảnh: Giao diện chính của từ điển

viết Bru - Vân Kiều, do vậy việc thực hiện đề tài còn mang ý nghĩa về mặt lịch sử, địa lý.

3. Kết quả nghiên cứu

Kết cấu từ điển điện tử phương ngữ Bru Vân Kiều - Việt gồm 02 bộ từ điển: Việt - Bru Vân Kiều; Bru Vân Kiều - Việt với các chức năng cơ bản: tìm kiếm, thêm từ, sửa từ, nhập từ mới, xoá từ, đọc đoạn văn bản,...

Phần mềm từ điển điện tử phương ngữ Bru Vân Kiều - Việt được xây dựng và phát triển trên nền tảng Microsoft DotNet, có thể

4. Kết luận

Đề tài khoa học “Nghiên cứu xây dựng từ điển điện tử phương ngữ Bru Vân Kiều - Việt” đã tạo ra một kho cơ sở dữ liệu số đầu tiên về ngôn ngữ, phong tục tập quán và văn hoá truyền thống của đồng bào Bru - Vân Kiều, là biện pháp hữu hiệu nhằm giữ gìn và phát huy bản sắc văn hoá dân tộc trong thời kỳ hội nhập, phục vụ thiết thực cho sự phát triển kinh tế - xã hội và an ninh quốc phòng trong vùng lãnh thổ ■